

Nyerhvervelser

Georg Sophus Seligmann

Hjørne fra en korridor på Thorvaldsens Museum, 1903

Olie på lærred. 58,2 x 52,9cm. Inv. nr. B 455.

Med rundhåndet støtte fra Statens Museumsnævn erhvervede museet på Bruun Rasmussens Kunstauktion nr. 695 i maj 2001 Seligmanns maleri med motiv fra stueetagens vestlige korridorhjørne.

I dag er det nok de færreste, der forbinder noget som helst med Georg Sophus Seligmann (1866-1924). Et billede har han dog malet, som vil være mange bekendt – også selvom det måske ikke umiddelbart sættes i forbindelse med navnet Seligmann: Den Hirschsprungske Samlings *Søndag på Thorvaldsens Museum* fra 1888. Billedet forestiller en far, der under et besøg på Thorvaldsens Museum med sine to små døtre engageret peger på et Thorvaldsen-værk uden for højre rammekant. Siden Minna Heimbürger brugte dette charmerende genrebillede på omslaget af sin debatbog »Hvad er der galt? Kunstmuseernes problemer« fra 1978, har det været lidt af en ikon for formidlingen på de danske kunstmuseer.

I sin samtid var Seligmann velanskreven især som genremaler men også som portræt-, landskabs- og arkitekturmaler. Som det fremgår af de to ovennævnte værker, var Seligmann naturalist. Han fortsatte en traditionen fra de lidt ældre Viggo Johansen og Julius Paulsen og fastholdt naturalismen også i 1890'erne, hvor andre af hans egen generation – Slott-Møller, Johan Rohde, Willumsen – blev symbolister.

I *Søndag på Thorvaldsens Museum* kan enhver umiddelbart identificere sig med den lille familie. Med psykologisk indsigt har Seligmann taget situationen på kornet: Faren vil gerne gøre museumsbesøget til en oplevelse for sine piger, men tilsyneladende er det overfor den ældste af dem, at han har størst succes med sit forehavende. I hvert fald fastholder billedet et øjeblik, hvor han har sluppet den yngste piges hånd for at gøre den ældste opmærksom på en detalje i et kunstværk.

G. S. Seligmann: *Søndag på Thorvaldsens Museum*, 1888. Den Hirschsprungske Samling.

Som genremaleri fortæller *Søndag på Thorvaldsens Museum* således en fin lille historie – om ikke fra det virkelige liv så da fra det liv, der trods alt udfolder sig inden for kunstmuseernes tykke mure. I modsætning hertil må *Hjørne fra en korridor på Thorvaldsens Museum* karakteriseres som arkitekturmaleri. Det fortæller ikke en charmerende anekdote og tilbyder ikke beskueren nogen form for identifikation. Mens det hirschsprungske billede er udadvendt, forekommer det thorvaldsenske indadvendt. Ved sin mennesketomhed og ved sin vigtigste figur, hesten, der vender sin bagpart imod beskueren, kommer det næsten til at virke afvisende.

I *Søndag på Thorvaldsens Museum* tematiserer Seligmann forholdet i mellem kunst og virkelighed. I *Hjørne fra en korridor på Thorvaldsens Museum* lukker han derimod virkeligheden og livet ude for at give plads for et tyst, men også indforstået drama i mellem billedhuggerkunst og bygningskunst – nærmere bestemt i mellem Bertel Thorvaldsens skulptur og Gottlieb Bindesbølls museumsarkitektur.

Og et drama kan vi godt tillade os at kalde det. Hovedaktøren er som nævnt hesten. Den er urolig

og reagerer, som bar den på ryggen en usynlig rytter, der rykkede kraftigt i tømmerne. Hesten er originalmodel til et ryttermonument for Józef Poniatowski – den polske frihedshelt, der i opgøret med overmagten (Rusland, Preussen, Østrig) druknede med sin hest i floden Elster i 1813, og var altså oprindelig virkelig tiltænkt en rytter. At Thorvaldsen så endte med i den færdige udgave af monumentet at opgive tanken om at fremstille Poniatowski i det øjeblik, da han sporer hesten og tvinger den til mod sin vilje at springe i druknedø-

den, er Seligmanns maleri uvedkommende. I maleriet er det nemlig netop døden, hesten konfronteres med: Seligmann har anlagt en dramatisk vinkel på sit motiv, der tillader ham at male en bred murpille ned lige foran hesten. Hestens organiske, tredimensionale gipsform nærmer sig hvidt og murpillens stramme, todimensionale, skyggede, dodekopfelt nærmer sig sort. Sammenstødet er fatalt.

Ovenover hesten ses midtstykket af relieffet *Alexander den Stores triumftog i Babylon*. Relieffet med

hestene, der trækker triumfatorens vogn bliver som et ekko til Poniatowskis hest og som en kommentar til den: Alexander opnåede heltestatus i levende live, Poniatowski fik det i døden. Relieffet til venstre for hesten med kvinden, der knæler foran en engel med timeglas, taler om tiden og døden, og relieffet til højre for hesten med en knælende kvinde og dødens genius ved en gravstøtte taler om savnet, mindet og døden.

Det stærke lys, som falder på væggen bag hesten, og som anes at tage til bag den skæbnesvangre murpille til venstre i billedet, selvom vi ikke kan se det, varsler livet efter døden. Men det henviser også som det eneste i hele billedet til virkeligheden uden for murene. Og måske ligger det som et implicit budskab i Thorvaldsens Museum ny-erhvervede Seligmann-maleri, at kunstens afstand til virkeligheden også i en vis forstand er forudsætningen for den erkendelse, den kan give.

William Gelius

Urnøgle af guld med romersk gemme

Fra kunsthistorikeren Ejner Johansson og dennes hustru Hedda Johansson har museet som gave modtaget en urnøgle af guld med en romersk gemme med en indskåret Athenefigur monteret i nøglens brede endestykke.

Med nøglen fulgte dokumentation for nøglens proveniens gennem fire ejere tilbage til etatsråd Peter Hansen (slutningen af 1800-tallet), fra hvem oplysningen stammer, at urnøglen skal have tilhørt Thorvaldsen. På den baggrund kan det overvejes, om urnøglen skulle være identisk med den »Uhrnøgle« som »Guldsmed Mikkelsen« (guldsmed Anton Michelsen) købte på auktionen over Thorvaldsens Efterladenskaber i 1849. Hvis der er identitet, var nøglen på det tidspunkt sammen med et guldsignet fastgjort til en urkæde ligeledes af guld. Hele sættet var vurderet til 30 Rd. Ifølge auktionsprotokollen betalte guldsmed Michelsen 32 Rd.

En urkæde af guld med et guldsignet er allerede i begyndelsen af forrige århundrede erhvervet af museet, Inv. Nr. Th. M. N 203. Hører urnøglen til,

Urnøgle af guld. Længde 4,39 cm, største bredde 1,43 cm. Skal have tilhørt Thorvaldsen.

Romersk gemme af karneol. 1,25 × 0,86 cm. Gemmen, der er indfældet i urnøglen, er indskåret med en Athenefigur, som på sin udstrakte højre hånd bærer sejrsgudinden Nike.

er sættet atter komplet. En lille hage ved den her forsøgte identifikation er dog, at auktionskatalogen fra 1849 ikke omtaler, at en gemme er indfældet i urnøglen.

Torben Melander